

Osobnosti K 231

K - 231

Do K 231 se v roce 1968 přihlásilo několik desítek tisíc bývalých politických vězňů, mezi nimiž byla řada významných osobností. Většina z nich byla odsouzena k dlouholetým trestům těžkého žaláře, někteří odsouzení dokonce odcházeli ze soudní síně s vyhládkou na doživotní pobyt za mířemi. Až na menší část byli propuštěni teprve v šedesátých letech. Na zakládajícím shromáždění na Žofíně 31. března 1968 si jeho účastníci zvolili do předsednictva přípravného výboru K 231 Karla Nigrina (předseda), Jaroslava Brodského (generální tajemník), Václava Palečka, Jana Šmída a Josefa Kovařovice. Původně byl členem předsednictva také Emil Vidra, který však o několik dní později spoluzaložil samostatnou organizaci bývalých politických vězňů na Slovensku a ve vedení K 231 již nepůsobil. Publikované fotografie zmíněných členů předsednictva, které bylo později rozšířeno i o další členy, pochází z vyšetřovacích spisů. Vyfotografovala je Státní bezpečnost po jejich zatčení na konci čtyřicátých a na počátku padesátých let.

1. Fotografie Karla Nigrina pořídila Státní bezpečnost (1949, zdroj: Národní archiv) 2. Fotografie Jaroslava Brodského se dochovala ve vězeňském spise (1951, zdroj: Národní archiv)

Karel Nigrin (1904–1982)

V roce 1926 ukončil studia na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Působil jako středoškolský učitel dějepisu a zeměpisu v Benešově, v Nových Zámčích a v Uherském Hradišti. V roce 1939 uprchl do Francie, kde nejdříve učil na střední škole a poté působil jako ředitel informační sekce Československého národního výboru. V červnu 1940 odešel do Anglie, kde působil na československém ministerstvu zahraničních věcí. Po roce 1945 pracoval na ministerstvu zahraničních věcí jako vrchní odborový rada. Byl členem národní socialistické strany a působil i její hospodářské radě. Po „vyakčnění“ v únoru 1948 odešel pracovat jako úředník na ředitelství pro cestovní ruch v Bratislavě. Dne 6. února 1949 byl zatčen StB a v červnu 1949 byl Státním soudem odsouzen za velezradu na doživotí. Podle rozsudku měl pomoci řadě osob odejít do exilu. Amnestií mu byl trest snížen v roce 1955 na pětadvacet let a v roce 1963 na šestnáct let. Téměř celou dobu věznění prožil v Leopoldově, opakovaně byl kázeňsky potrestán. Propuštěn byl teprve 3. prosince 1963. V roce 1968 byl zvolen do čela prozatímního ústředního výboru K 231. Po srpnové okupaci se stáhl do ústraní. Až do své smrti žil pod drobnohledem Státní bezpečnosti a opakovaně byl zván k výpovědím. Tajná policie o něm shromažďovala dokumenty ve svazku s krycím názvem „Předseda“ (informace bohužel poskytovali Státní bezpečnosti i jeho někteří přátelé a bývalí členové K 231). Karel Nigrin je autorem historických textů o protinacistickém odboji.

Jaroslav Brodský (1920–1981)

V roce 1940 absolvoval Učitelství ústav v Soběslavi. V následujících dvou letech pracoval jako knihovnik na tamním městském úřadě, poté se již výhradně věnoval učitelství, nejdříve v Táboře a poté v Brně nad Labem, kde byl ředitelem školy. Po válce působil v národně socialistické straně a v Krajské radě odborů jako zástupce Svazu školství a osvěty Ústeckého kraje. V únorových dnech roku 1948 byl jako politicky nespolehlivý „vyakčněn“. V létě roku 1948 jej okresní soud očistil z nepravdivých nařčení o kolaboraci za války. Odešel pracovat do Československých stavebních závodů v Teplicích, kde vystřídal pozice úředníka, kuchaře a přednosty plánovacího oddělení. Dne 10. června 1950 byl zatčen StB a následně byl odsouzen k patnácti letům těžkého žaláře. Prošel vězeňskými tábory na Jáchymovsku a Příbramsku, účastnil se hladovky na táboře Vojna. Poté byl transportován do Leopoldova, kde strávil řadu měsíců na izolačním oddělení. Propuštěn byl v květnu 1960. Poté pracoval jako dělník v Pozemních stavbách a v druhé polovině šedesátých let vyučoval angličtinu. V roce 1968 patřil jako generální tajemník k nejznámějším představitelům K 231. Několik dní po okupaci odešel do exilu, kde vydal knihu vzpomínek (*Řešení gama*). V Československu byl v nepřítomnosti odsouzen za údajný trestný čin podvracení republiky k osmi letům vězení. Zemřel v kanadském Torontu.

Fotografie Josefa Kovařovice po zatčení (1954, zdroj: Národní archiv)

Jan Šmíd na fotografii z vězeňského spisu (1949, zdroj: Národní archiv)

Josef Kovařovic (1908 – po 1976)

Po absolvování vysokoškolských studií práv nastoupil do Škodových závodů. Státní bezpečností byl zatčen v roce 1954 a následně odsouzen za velezradu k čtrnácti letům odnětí svobody. Pobýval v řadě vězeňských zařízeních po celém Československu: v Praze, Leopoldově, na Jáchymovsku i Příbramsku. Propuštěn byl na amnestii v květnu 1960. V roce 1968 patřil mezi zakladatele přípravného výboru K 231, řídil jeho právní komisi. Byl hlavním autorem stanov K 231.

Jan Šmíd (1910–1983)

Absolvent lékařské fakulty. Za nacistické okupace byl v letech 1944 až 1945 vězněn. Po válce působil jako major zdravotní služby v armádě. Dne 10. září 1948 byl zatčen a následně odsouzen k doživotí za zločin neoznámení trestních činů a vojenské zrady, kasací, ztrátě vyznamenání a čestných odznaků a propadnutí třetího majetku. V roce 1953 mu byl amnestií snížen trest na pětadvacet let. Vězněn byl v Leopoldově, na Jáchymovsku (Mariánská, Ústřední ve Vykmánově). V roce 1960 byl propuštěn na amnestii, první rok pracoval jako kopáč. Teprve poté mohl působil jako lékař v Mníšku u Liberce. V roce 1968 patřil mezi zakladatele K 231. Dne 30. srpna 1968 odjel do Francie a do republiky se již nevrátil. Pracoval poté ve Švýcarsku jako lékař. V roce 1972 byl za nepovolené opuštění republiky odsouzen k pěti letům odnětí svobody nepodmíněně a k propadnutí majetku.

Václav Paleček (1901–1970)

Po studiích na univerzitách v Praze (Vysoká škola strojní a elektrotechnická a Vysoká škola obchodní), Ženevě a Oxfordu pracoval v Obchodní komoře. Angažoval se ve studentském hnutí v meziválečném Československu, byl jeho představitelem v mezinárodních organizacích. Byl zakladatelem Klubu akademiků Československé strany národně socialistické. Na počátku druhé světové války působil v zahraničním vojsku ve Francii, po přechodu do Velké Británie pracoval od roku 1941 na ministerstvu financí československé vlády v exilu (v roce 1943 působil jako ministr). Byl předsedou Svazu československého studentstva v zahraničí a od roku 1940 předsedou Ústředního svazu československého studentstva v zahraničí. Po ustavení Světové rady mládeže v Londýně v roce 1942 se stal jejím předsedou. Jeho zásluhou se 17. listopad stal mezinárodním dnem studentstva. V letech 1944 až 1945 působil jako delegát vlády ve spojenecké komisi pro odzbrojení Německa. V červnu 1945 byl jmenován zvláštním vyslancem a zplnomocněným ministrem pro německé záležitosti, vedoucím vojenské mise u Spojenecké kontrolní rady v Berlíně s propůjčenou hodností generála. Po návratu koncem roku 1947 působil na ministerstvu zahraničních věcí. Po únoru 1948 byl propuštěn. Poprvé byl krátce zatčen v červnu 1949, podruhé koncem roku 1949. Byl vyslýchán a mučen také sovětskými poradci. V roce 1951 byl odsouzen k třinácti letům těžkého žaláře za velezradu a ke konfiskaci celého majetku. Ve věznicích strávil osm let. Prošel Pankráčí a Valdicemi, na táboře Nikolaj se v roce 1955 zúčastnil hladovky vězňů. Během maďarských událostí v roce 1956 byl ve Vykmánově izolován od ostatních vězňů. V roce 1955 mu byl trest amnestií snížen o dva roky a peněžitý trest o 10 000 Kčs. V roce 1957 byl po revizi rozsudku a snížení trestu na sedm let propuštěn a v roce 1965 byl Nejvyšším soudem rehabilitován. V roce 1968 byl spoluzakladatelem a místopředsedou K 231. Po okupaci navštívil své přátele ve Velké Británii a USA, kde zemřel v Kalifornii. V roce 1992 mu byl prezidentem republiky propůjčen Řád T. G. Masaryka in memoriam.